

03.01.2024

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**03 Ocak 2024
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

03 Ocak 2024 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Başkent Üniversitesi Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Araştırma Laboratuvarları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Selçuk Üniversitesi Bölgesel Gelişme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

- İnşaat Demiri İzleme Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 1)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 27/9/2023 Tarihli ve 2021/38893 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 25/10/2023 Tarihli ve 2019/2890 Başvuru Numaralı Kararı

Kırmızı ette soruna İtalyan ırk çözümü

Kırmızı ete talebin her geçen yıl artarak 2 milyon tona ulaştığına dikkat çeken Torunoğlu Tohumculuk Yönetim Kurulu Başkanı, Vet. Hek. Cengiz Torun, açığın kapatılması için dünyanın en fazla et veren ırkından faydalanılması gerektiği söyledi.

Ziya İPEK

Türkiye'deki büyükbaş hayvan sayısı 2022 yılı verilerine göre 17 milyona ulaştı. Son 20 yılda, hayvan sayısında yüzde 70'ler düzeyine varan artış yaşanırken, 2011'den 2022'ye kadar geçen 11 yılda ortalama sığır karkas ağırlığı 250 kg'dan 290 kg seviyesine çıktı.

Tarım ve hayvancılık ülkesi olan Türkiye, tüm bu artışlara rağmen 2018'den 2022 yılına kadar geçen 5 yılda toplam 75 bin 339 ton kırmızı et ithal etti. Kırmızı ete olan talebin her yıl arttığını, geçen yıl bu rakamın 2 milyon tona yükseldiğini anımsatan Torunoğlu Tohumculuk Yönetim Kurulu Başkanı, Vet. Hek. Cengiz Torun, Türkiye'deki kırmızı et açığının kapatılması için dünyanın en fazla et veren sığır ırkından faydalanılması gerektiği söyledi.

2000 yılında Ağrı Eleşkirt'te 50 bin dolarlık bir projeyle İtalyan Anaborapi Piemontese etçi ırk suni tohumlama projesini hayata geçirerek, o günün koşullarında büyük başarı sağladıklarını anımsatan Torun, "Bugün her 5 büyükbaş hayvandan birine bu ırkla tohumlama yapılması halinde Türkiye'nin kırmızı et ihtiyacını 3 yılda çözebiliriz. Bu

sayede daha kaliteli ve daha ucuz et tüketebiliriz. Ayrıca çiftçimiz daha az emekle daha fazla kazanç elde edebilir” dedi.

“14-16 ayda 450-460 kilogram karkas et elde edilebiliyor”

Cengiz Torun, en etçi sığır ırkı Anaborapi Piemontese’nin karkas et ortalamasının 14-16 aylık bakım süresinde 450-460 kg. ağırlığına eriştiğini, et randımanının yüzde 69-73 olduğunu, Türkiye’de ise bu rakama ancak başka kültür ırklarının 8 ay fazla beslenerek bile ulaşamadığını bildirdi. Torun, Piomentese’nin mera ve kapalı ahır hayvancılığına uygun, buzağı kayıplarının yok denecek kadar az ve etçi ırklar içinde 2.500 litre ile en fazla süt verimi bulunan bir ırk olduğunu anlattı.

“Çiftçi, daha fazla verim alarak kazançlı çıkacak”

Veteriner Hekim olarak 32 yıldan bu yana “Anaborapi Piemontese” ırkı ile binlerce yavru ürettiğini anımsatan Torun, etinin dünyanın en kaliteli kırmızı eti arasında yer aldığını, kolesterol bulunmayışından dolayı da en sağlıklı etler sınıfında olduğunu kaydetti.

Mevcut sığır varlığının yüzde 20’sinin bu ırka ait sperma ile suni olarak tohumlanması durumunda Türkiye’de et açığı oluşmayacağına dikkat çeken Cengiz Torun, “Piemontese sığırı çift kaslıdır, myostatin geni nedeniyle çift kas şekillenmiştir ve myostatin geni doğal bir gendir. Bundan dolayı 3 yıl içinde kırmızı et üretiminde fazlalık yaşanacak, kırmızı et fiyatları ucuzlayacak, vatandaş da kaliteli et yiyecektir. Çiftçi, aynı orandaki yemle beslediği sığırdan daha fazla et verimi sağlayacak ve kazançlı çıkacaktır” diye konuştu.

“Adana’da saf ırka ulaştık”

Firmalarının, Piemontese ırkına ait spermaları anavatanı İtalya’dan tedarik ettirdiğini, Anaborapi Kooperatifi’nin Piemontese ırkı spermalarını yavru testinden (progeni) geçiren, 350 bin kayıtlı sığıra sahip en yetkili kuruluş olduğunu ifade eden Cengiz Torun, bu ırkın boğa spermalarının azot tankları içinde -196 santigrat derecede dondurulmuş olarak Türkiye’ye getirildiğini ve suni tohumlamanın bu şartlar muhafaza edilerek gerçekleştirildiğini, Adana’da bazı çiftliklerde yapılan suni tohumlamanın ardından saf ırka ulaştıklarını bildirdi. Torun, boğa sperması fiyatlarının, diğer kültür sığır ırklarının spermalarından pahalı olmadığını da anlattı.

Türkiye, gri listeden çıkmak için çalışıyor

Türkiye, 2021 yılında dahil edildiği “Gri Liste”den çıkmaya çalışıyor. EKONOMİ’nin edindiği bilgilere göre FATF’ın geçen yıl dile getirdiği “40 aykırılıktan sadece birinin kaldığı” yönündeki değerlendirme umutları artırdı.

Mehmet KAYA / ANKARA

Türkiye, siyasi, ekonomik yapısına ve sayısallaşma yönünde yaptığı yatırımlara rağmen, uluslararası hukuk açısından konumuna uygun düşmeyen FATF Gri Listede bulunuyor. 2021’de Türkiye’nin gri listeye alınmasının ardından hem ekonomi, hem de hukuk çevrelerinde bu konumdan uzaklaşılması gerektiği yönündeki görüşler sonucu adımlar hızlandı. 2022’de sağlanan ilerleme ve 2023’te teknik anlamda Türkiye’ye “yeşil ışık” yakılmasının ardından, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Şubat 2024’te yapılacak FATF Genel Kurulu öncesi, tam uyum için kamuoyunu harekete geçirdi. Şimşek, Kasım ayında yaptığı açıklamada, Mali Eylem Görev Gücü (FATF) gri listesinden çıkış için sadece kripto para alanında bir düzenleme yapması gerektiğini vurgulamıştı. FATF’ın Türkiye için bir sonraki inceleme dönemi Aralık 2025, sonuç ve karar raporu ise Haziran 2026. Son yayınlanan raporda, Türkiye’nin inceleme dönemlerini kaçırdığı ancak “adımlar atmasının takdirle karşılandığı” vurgulanarak yeşil ışık yakıldı.

Kasım ayında Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek’in konuyu kamuoyu gündemine taşıyarak yasal düzenleme yönünde baskı oluşturmaya karşılık, geçen süre içinde ilgili düzenleme TBMM’ye gönderilmediği gibi, içeriğine yönelik bir

açıklama da yapılmadı. Son olarak Ocak ayı içinde yasanın TBMM'ye gönderileceği açıklandı.

EKONOMİ'nin edindiği bilgilere göre olası düzenleme "kripto paralarla ilgili" olarak nitelense de gerçekte özellikle kara para aklama ve başta terör örgütleri olmak üzere suç örgütlerinin finansman hareketlerinin kısıtlanması ile bu türlerden suça karışmış kişilerin mal varlıklarına el konulmasını kolaylaştırıcı düzenlemeleri içeriyor. Türkiye'nin bazıları uluslararası suç örgütü niteliğinde olan yapılara yönelik başlattığı operasyonların bu sürece katkı vereceği belirtildi.

Çıkış garanti değil

Türkiye'nin bu düzenlemeleri yapsa da FATF'ın Şubat Ayında yapacağı genel kurulda gri listeden çıkışının garanti olmadığı vurgulandı. Aynı yönde kamuoyunu hazırlayan bir açıklama Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek tarafından yapıldı. Diğer yandan, Türkiye'nin 40 aykırılıktan sadece birinin kaldığı yönündeki 2023'te FATF'ın resmi raporuna giren bir teknik değerlendirmesi bulunuyor. Türkiye'nin bu düzenlemeyi de yaparak, siyasi ve zaman olarak listeden resmi olarak çıkamasa da, teknik olarak gri liste ile ilişkili aykırılıkların tamamını düzeltmiş olması, bunun FATF'ın teknik birimlerince tescil edilmesinin Türkiye'nin elini hem ekonomik, hem de uluslararası hukuk açısından rahatlatacağı belirtiliyor.

"Listeden çıkmak, önemli adım"

Gelir İdaresi E. Strateji Geliştirme Daire Başkanı, Yeni Ekonomi Danışmanlık kurucu ortağı Nazmi Karyağdı, FATF'ın son açıkladığı rapordaki olumlu havaya işaret etti. Karyağdı şu yorumu yaptı: "FATF'nin 27 Ekim 2023'te gri listedeki ülkelere ilişkin olarak yayınladığı duyuruda Türkiye'nin Eylem Planındaki süreleri geçirmiş olmasına rağmen bir husus hariç diğer 40 Tavsiye Kararını başarıyla karşıladığını açıkladı. Bu bağlamda 'Türkiye, özellikle terörün finansmanı riskiyle tutarlı olarak terörün finansmanı ile ilgili varlıklara el koyarak, kalan tek stratejik eksikliğini gidermek için eylem planını uygulamaya devam etmelidir.' tespitinde bulundu. Şubat 2024'te yapılacak olan FATF Genel Kurulu'nda Türkiye'nin gri listeden çıkması mümkün olacak. Bu durum ülkemizin medeni dünyada hak ettiği yeri alması anlamında önemli bir adım anlamına gelmektedir."

Erdoğan, 2023'ün dış ticaret rakamlarını açıkladı: İhracatta rekor, dış açık 106 milyar dolar

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2023 yılı dış ticaret rakamlarını açıklarken, "2023 yılı ihracatımız geçen yıla göre yüzde 0,6 artışla 255,8 milyar dolar olarak rekor kırdı" dedi ve yıllık ithalatın yüzde 0,5 düşüşle 361,8 milyar dolar olduğunu belirtti. Erdoğan, 2023'te dış ticaret açığının ise, yüzde 3,2 gerileyerek 106 milyar dolar olduğunu açıkladı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ankara'da "2023 Yılı Dış Ticaret Rakamları" programında konuştu. Erdoğan, "2023 yılı ihracatımız geçen yıla göre yüzde 0,6 oranında artışla '255 milyar 809 milyon dolara' ulaşarak, Cumhuriyet tarihimizin rekorunu kırmıştır. Bu rakamla Orta Vadeli Program'daki 255 milyar dolarlık ihracat hedefimizi de aştık" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yeni yılın ilk iş gününde; Türk ürünlerini dünyanın dört bir yanına ulaştıran, ticaretin artması için canla-başla çalışan ihracatçılar ve iş dünyasının akıncılarıyla birlikte olmaktan büyük bir memnuniyet duyduğunu söyledi.

Dünyadaki diğer ekonomiler gibi Türkiye'nin de en büyük sorunlarından birinin hayat pahalılığının tetiklediği enflasyon sorunu olduğunu belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Avrupa'sından Amerika'sına son 60-70 yılın zirvelerine çıkan enflasyon oranları, alınan onca tedbire rağmen yüksek seyretmeye devam ediyor. Üretim, istihdam ve ekonomik büyümeden taviz vermeden enflasyonu tekrar tek haneli rakamlara

indirmeyi hedefliyoruz. Son dönemde uygulamaya koyduğumuz tedbirler, enflasyonun ateşini düşürmeye başlamıştır” şeklinde konuştu.

‘Enflasyonu vatandaşımızın günlük hayatından çıkaracağız’

Son dönemde uygulamaya konulan tedbirlerle enflasyonun ateşinin düşmeye başladığını ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, devamında şunları kaydetti: “Yatırımı, istihdamı ve üretimi gözeten, ihracatçının finansmana erişimine öncelik veren bu sürecin sonunda, daha önce olduğu gibi, inşallah enflasyon meselesini vatandaşımızın günlük hayatından çıkaracağız”

2023 yılı ihracatının, geçen yıla göre yüzde 0,6 oranında artışla 255 milyar 809 milyon dolara ulaşarak Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdığını vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Bu rakamla Orta Vadeli Program’daki 255 milyar dolarlık ihracat hedefimizi de aştık. 2023 yılı Aralık ayında ihracat yüzde 0,44 artışla 23 milyar dolar oldu. 2023 senesinde ihracatın ithalatı karşılama oranı 0,8 puan artışla yüzde 70,7’ye yükseldi Bakınız bu oran biz göreve geldiğimizde sadece yüzde 50 civarında idi” dedi.

‘Yıllık hizmet ihracatı, tarihî rekor ile 99,25 milyar dolar oldu’

Türkiye’nin dış ticaret açığının ise yüzde 3,2 oranında gerilediğini kaydeden Cumhurbaşkanı Erdoğan, devamında şunları söyledi: “Temmuz, Ağustos, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında en yüksek ihracat rakamına ulaştık. Temmuz hariç yılın son 7 ayında dış ticaret açığımız bir önceki yılın aynı ayına göre azaldı. 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla yıllık hizmet ihracatı tarihî rekor seviye ile 99 milyar 254 milyon dolar olarak gerçekleşti. Yılın ikinci yarısında dış ticaret açığındaki düşüş ve hizmet dış ticaretinde verilen fazla ile cari işlemler açığında düşüş yaşandı. Eylül ve Ekim aylarında cari işlemler hesabında 2 milyar doların üzerinde fazla verildi. Kasım ve Aralık aylarında dış ticaret açığındaki düşüşün etkisi ile cari işlemler açığındaki kapanmanın devam etmesi bekliyoruz. Son 5 aydır dış ticaret açığı ve cari işlemler açığının kalıcı olarak düşmeye başladığını görüyoruz. Önümüzdeki dönemde iyileşmenin süreceğine inanıyoruz”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye İhracatçılar Meclisi çatısı altında yer alan 61 ihracatçı birliği ve sayısı 120 bini aşan ihracatçı başta olmak üzere, bu rekora ulaşılmasında payı olan herkesi tebrik etti.

2023 rakamları açıklandı: Yabancı yatırımcının Türkiye iştahı azaldı

Deloitte Türkiye'nin açıkladığı 2023-Birleşme ve Satın Alma İşlemleri Raporu'na göre, artan borçlanma maliyetleri, yüksek enflasyon ve jeopolitik gerginlikler gibi zorlu koşullar altında, birleşme ve satın alma işlem hacminde ve işlem sayısında düşüş yaşandı. 2022'de yaklaşık 5,8 milyar dolar olan yabancı birleşme ve satın alma hacmi, 2023'te 5,2 milyar dolara geriledi.

Pandemi sonrası 2021'de yaklaşık 4,7 trilyon ABD dolarına ulaşan küresel birleşme ve satın alma piyasası, 2023'te üst üste ikinci kez daralmaya devam etti. İşlem hacmi, yıllık yüzde 25 civarında önemli bir düşüşle 2,3 trilyon ABD dolarına gerileyerek son 5 yıllık ortalama olan 3,2 trilyon ABD dolarının altına düştü. Eş zamanlı olarak, işlem sayısı son 10 yılın en düşük seviyesine geriledi. Sıkılaştan ekonomi politikaları, süregelen jeopolitik gerilimler ve artan enflasyon tehdidi gibi faktörler yavaşlamanın temel nedeni olarak öne çıktı.

600 milyon dolar fark oluştu

Türkiye'de ise son 3 yıldır istikrarlı bir ivme kazanan birleşme ve satın alma piyasası 2022 yılında gerçekleşen 11,5 milyar dolardan 8 milyar dolara geriledi. Toplam işlem hacminde yaşanan yüzde 30 küçülmeye rağmen yabancı yatırımcılar 96 adet işlem ve 5,2 milyar ABD dolarlık hacimle geçmiş yıllara benzer seviyede bir ilgiyi korudular.

Ancak 2023 yılı, 2022 yılında gerçekleşen 5,8 milyar dolarlık yabancı satın alma ve birleşme hacminin yaklaşık 600 milyon dolar gerisinde kaldı.

Tarihsel trendin aksine milyar dolarlık işlemin bulunmadığı 2023'te, büyük işlemlerin sayısı da azaldı. Yılın işlem değeri açıklanan en büyük işlemleri arasında, çoğu yabancı yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen Getir (500 milyon dolar); Tofaş – Stellantis (445 milyon dolar); Tatneft–Aytemiz (336 milyon dolar) işlemleri yer aldı.

Türk yatırımcıların işlem hacmi de düştü

Rapora göre, yabancı yatırımcıların ilgisi ve orta ölçekli işlemler pazarındaki hareketlilik, birleşme ve satın almalar piyasasını zor bir yılda ayakta tuttu. Yabancı yatırımcıların toplam işlem hacmine katkısı yüzde 65 gibi yüksek bir seviyede gerçekleşirken, işlem hacmi 5,2 milyar dolara ulaştı. Türk yatırımcıların işlem hacmi bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 50 oranında azaldı. Satın alma süreçlerinde oldukça temkinli davranan finansal yatırımcılar 22 adet başarılı çıkış işlemi gerçekleştirdi.

Deloitte Türkiye Birleşme ve Satın Alma Hizmetleri Lideri Özlem Ulaş:

“Bu yıl hem küresel hem de lokal birleşme ve satın alma işlemlerinde daralma yaşandı. Öncelikle, 2023 yılında Türkiye’de gerçekleşen genel seçimler, yıkıcı deprem felaketi ve jeopolitik riskler gibi etkenler yatırım faaliyetlerinin yavaşlamasına ve işlemlerde durgun geçen bir yıla yol açtı. Bu zorlu koşullara rağmen yabancı stratejik yatırımcılar Türkiye’ye olan ilgilerini kaybetmediler. Avrupa, ABD ve Körfez Bölgesi’nden yatırımcılar yaptıkları orta ölçekli stratejik satın almalar ile Türkiye pazarının önemli fırsatlar sunduğunu teyit ettiler.

Her ne kadar yüksek enflasyon, kurdaki dalgalanmalar, talepteki yavaşlama ve jeopolitik belirsizlikler yatırımcı iştahını baskılıyor olsa da, yabancı yatırımcının istikrarlı devam eden ilgisini olumlu buluyoruz. Türkiye piyasası zorlu zamanların ardından çok hızlı toparlanabiliyor. Önümüzdeki yılın ilk yarısında yerel seçimler gerçekleşecek, uygulanan ekonomi politikalarının da meyvelerini vermeye başlaması bekleniyor. Ayrıca küresel ekonomide istikrarın sağlanması ve finansman piyasalarının rahatlaması ile 2024 için bu yıla kıyasla daha pozitif bir beklenti içine girebiliriz” dedi.

İşlemler, yeni trendleri gösteriyor

Deloitte Türkiye Birleşme ve Satın Alma Hizmetleri Direktörü Duygu Doğançay:

“Türkiye piyasasında son yıllarda stratejik yatırımcı trendleri, özellikle kur riski temelinde ihracat odaklı ambalaj, kimya ve otomotiv gibi sanayi şirketleri etrafında şekillendi. Stratejik yatırımların merkezinde yer alan sanayi sektörü, yatırımcıların radarında önemli bir konuma sahip. Türkiye’nin stratejik konumu, rekabetçi iş gücü ve gelişmiş endüstriyel altyapısı, yatırımcılara fırsatlar sunarak birleşme ve satın alma işlemlerinin temel dayanağını oluşturuyor. Sektörel yatırım trendlerine bakıldığında, enerji sektöründe, mikro mobilite, depolama ve enerji dönüşümü, sürdürülebilirlik gibi temalara odaklı işlemlerle, yenilenebilir enerji etrafında dinamik bir ekosistem oluşmaya başladığını görüyoruz. İnternet ve mobil hizmetler, oyun, e-ticaret ve

teknoloji, girişim sermayesi ve melek yatırımcılar için halen en cazip sektörler olarak öne çıkıyor. Bununla beraber yapay zekâ ve ödeme sistemleri alanında ortaya çıkan yeni temalar, yatırımcıların bu alanlara olan ilgisini de artırdı” diye konuştu.

Yabancı yatırımcı olça örteklı satın almaya yöneldi

2023'te yabancı yatırımcıların stratejik bakış açısıyla gerçekleştirdikleri orta ölçekli satın almalar öne çıktı. Türkiye birleşme ve satın alma piyasasındaki durgunluğa rağmen yabancı yatırımcılar Türk şirketlerine olan ilgilerini sürdürdü ve toplam yıllık işlem hacminin yüzde 65'ini oluşturdu. Yabancı yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen işlem hacmi 2023'te 5,2 milyar ABD dolarına ulaştı ve beş yıllık ortalama olan 5 milyar ABD dolarını aştı. En büyük yabancı yatırımcı işlemi Getir'e yapılan risk sermayesi yatırımı oldu (500 milyon dolar). İlk 10 işlemin 7'si değişik coğrafyalardan gelen yabancı yatırımcılar tarafından gerçekleştirildi.

Toplam 5,2 milyar ABD doları tutarındaki yabancı yatırımcı işlem hacminin önemli bir kısmı (4,4 milyar ABD doları) stratejik yatırımlardan kaynaklandı. Bu durum, Türkiye pazarının yabancı stratejik yatırımcılar nezdindeki çekiciliğini vurguladı. Buna karşılık Türk yatırımcıların gerçekleştirdiği işlemlerin toplam değeri yüzde 52'lik önemli bir düşüşle 2,8 milyar ABD dolarına geriledi. Değerdeki düşüşe rağmen Türk yatırımcıların toplam işlem sayısı hemen hemen aynı kaldı.

Yabancı yatırımcılarda en büyük pay Avrupa'dan

Avrupalı yatırımcıların Türkiye'ye yönelik yatırımları 2,5 milyar ABD doları seviyesine ulaştı. Avrupa Bölgesi'nden gelen yatırımcılar yabancı işlemlerinin yüzde 55'ini oluşturdu. Avrupalı yatırımcıların yabancı yatırımcı işlemleri içindeki payı artarak yüzde 48'e yükseldi (2022'de yüzde 41). Önceki yıllara benzer şekilde, 53 işlem gerçekleştiren Avrupalı yatırımcıları, 15 işlemle Kuzey Amerikalı yatırımcılar takip etti. Körfez yatırımları toplam 14 işlemde 1,5 milyar ABD doları oldu. Dikkat çeken işlemler arasında Vitol-BP Türkiye Petrolleri, DHL Grubu-MNG Kargo ve TotalEnergies-Rönesans Enerji işlemler yer aldı.

Özel sermaye fonları çıkış işlemlerine odaklandı

2023 yılında finansal yatırımcılar yaklaşık 1,3 milyar ABD doları tutarında 237 işleme imza attı. İşlem sayısında yıllık yüzde 6'lık bir düşüş oldu. Finansal yatırımcılar içerisinde, 222 işlemle bir kez daha risk sermayesi ve melek yatırımcılar toplam işlem sayısının yaklaşık yüzde 94'ünü oluşturarak en büyük paya sahip oldu.

Özel sermaye fonları tarafından gerçekleştirilen işlem sayısında ise 2022'de 14'ten 2023'te 12'ye düşüş oldu; işlem değeri de 2023'te yaklaşık 291 milyon ABD dolarına geriledi (2022'de 383 milyon ABD doları). Özel sermaye fonlarının odaklandığı sektörler imalat, kimya ve teknoloji oldu. 2023 yılında, özel sermaye fonlarının ve diğer finansal yatırımcıların gerçekleştirdiği 22 çıkış işlemi belirleyici oldu. Actera'nın Korsini Ambalaj'dan çıkışı, Mediterra'nın Lucky Fish'ten çıkışı, Turkven'in MNG Kargo

ve Mikrogrup'un stratejik satışları, hem özel sermaye fonlarının başarılı çıkış işlemlerine hem de yabancı stratejik yatırımcı işlemlerine işaret etti.

Girişim sermayesi teknoloji, oyun, mobil ve internet sektörlerine odaklanıyor
Girişim sermayesi ve melek yatırımcılar, 222 adet işlemde yaklaşık 844 milyon ABD doları tutarında yatırım kaydetti. Bu işlem değerinde yaklaşık yüzde 47'lik ve işlem sayısında yaklaşık yüzde 3'lük bir düşüşe işaret ediyor. 2023 yılının en büyük işlemi, Getir'in aldığı yaklaşık 500 milyon ABD doları yatırım ile Insider'ın aldığı 121 milyon ABD doları yatırım oldu. Sektörel dağılıma bakıldığında girişim sermayesi ve melek yatırımcı işlemlerinin yüzde 54'ü teknoloji, oyun, internet ve mobil hizmetlere odaklandı. Oyun sektöründeki işlem değerinin 2022'de 643 milyon ABD dolarından 2023'te yaklaşık 133 milyon ABD dolarına gerilemesine rağmen, oyun sektörü 30 işlemle ivmesini korudu.

Büyük ölçekli işlemler azaldı

Büyük ölçekli işlemlerin azaldığı 2023 yılında ortalama işlem büyüklüğü, 2022'deki ortalamanın altında kalarak, 20 milyon dolar olarak gerçekleşti. Açıklanan değerlere göre en büyük on işlemin payı, yaklaşık yüzde 30 (2022'de yüzde 48) oranında oldu. İşlemlerin çoğunluğu orta ölçekli ve küçük erken aşama yatırım segmentinde gerçekleşti. İşlem değeri 10 milyon ABD dolarının altında olan 306 işlem toplam işlem sayısının yüzde 76'sını oluşturdu. Ancak bu işlemler toplam işlem hacminin yalnızca yüzde 6'sını temsil ediyordu.

Enerji, sanayi ve teknoloji yine ön plandaydı

2023 yılında yatırımcıların ilgisini çeken sektörlerde geçmiş yıllara benzer şekilde teknoloji sektörü sayıca sıralamada öne çıktı. 85 işlem ile lider olan teknoloji sektörünü internet ve mobil hizmetler (38), finansal hizmetler (38), enerji (31), oyun (30), imalat (28) ve sağlık (26) sektörleri izledi. Enerji sektörü, 31 işlem ve 570 milyon ABD doları (açıklanan değer) işlem değeriyle ilk sırada yer aldı. Fosil yakıt bazlı petrol ve doğalgaz dağıtım alanında en büyük iki enerji işlemi (bp ve Aytemiz) dışında, giderek daha fazla yatırımcı enerji dönüşümü teması altında birleşme ve satın almalara yöneldi. TotalEnergies-Rönesans Enerji işlemi yenilenebilir enerjiye odaklanan önemli bir yatırım oldu.

Halka arzlar öne çıktı

Türkiye pazarında azalan finansman olanakları, küçük yatırımcının kazançlı yatırım arayışı, daha geniş yatırımcı ağına ve gelişen yatırım platformlarının etkisiyle halka arzlarda artış yaşandı. Finansmana erişimde yaşanan zorluklar ve yüksek borçlanma maliyetleri nedeniyle şirketler, büyüme için kaynak sağlamak amacıyla sermaye piyasasına yöneldi. Ayrıca, yüksek enflasyon ortamında, bireysel yatırımcılar, tasarruflarını koruma amacıyla Borsa İstanbul'u tercih ettiler. Bireysel yatırımcıların Borsa İstanbul'daki payı 2019 yılı başından bu yana iki katına çıktı. Piyasaya açıklanan verilere göre Aralık 2023 itibarıyla 54 şirket başarıyla halka açıldı ve toplam yaklaşık 3,3 milyar ABD dolarının üzerinde kaynak elde edildi.

Son dakika: 2023 enflasyonu belli oldu

Son dakika: TÜİK, aralık ayı enflasyon rakamlarını açıkladı...

Türkiye'nin 2023 yılı enflasyon oranı belli oldu.

TÜİK verilerine göre, tüketici fiyatları aralık ayında **aylık yüzde 2,93** arttı, **yıllık enflasyon yüzde 64,77** olarak gerçekleşti. Piyasada ağırlıklı beklenti TÜFE'nin aylık yüzde 3 artacağı ve yıllık TÜFE'nin yüzde 65 seviyesine yükseleceği yönündeydi.

Merkez Bankası, yılın 4. Enflasyon Raporu'nda 2023 yıl sonu enflasyon tahminini yüzde 65 olarak açıklamıştı.

ENAGrup hesaplamalarına göre ise Tüketici Fiyat Endeksi (E-TÜFE) Aralık ayında **yüzde 4,12** arttı. E-TÜFE'nin 2023 yılındaki artışı **yüzde 127,21** olarak gerçekleşti.

Üretici fiyatları ise **aylık 1,14** arttı, **yıllık ÜFE yüzde 44,22** oldu.

Çekirdek enflasyon ise yüzde 68,89'dan **yüzde 70,64'e** yükseldi.

Aralıkta bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup **yüzde 93,24** ile **lokanta ve oteller** oldu.

ENAG aralık ayına ilişkin enflasyon verilerini açıkladı

ENAG'ın yıllık enflasyonu yüzde 127.21, 2023 yılı Aralık ayı enflasyonu ise yüzde 4.12 oldu.

Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) aralık ayına ilişkin enflasyon verilerini açıkladı. ENAG verilerine göre, Tüketici Fiyat Endeksi (E-TÜFE) aralık ayında yüzde 4,12 arttı. E-TÜFE'nin 2023 yılındaki artışı yüzde 127,21 olarak gerçekleşti.

Her ay, kendi hesapladığı enflasyon oranıyla kamuoyunun karşısına çıkan Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG), 2023 yılı aralık ayına ilişkin enflasyon rakamlarını açıkladı.

Buna göre enflasyon aylık bazda yüzde 4,12 artarken yıllık bazda ise yüzde 127,21 oldu.

Akademisyenlerin ve ekonomistlerin bağımsız biçimde oluşturduğu Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) verilerine göre, Tüketici Fiyat Endeksi (E-TÜFE) aralık ayında yüzde 4,12 arttı. E-TÜFE'nin 2023 yılındaki artışı yüzde 127,21 olarak gerçekleşti.

Kasım ayında ise E-TÜFE aylık yüzde 5,58 artarken yıllık da yüzde 129,27 yükseldi.

İstanbul'da 242 ürünün 119'unda perakende fiyatlar arttı

İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi'nde yer alan 242 ürünün 119'unun perakende fiyatları artarken, 14 üründe fiyatlar düştü. 109 ürünün fiyatı ise değişmedi.

İstanbul Ticaret Odası (İTO), piyasaların şeffaflığını sağlamak ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla, geçen 2023 yılı Aralık ayında İstanbul'da perakende fiyatı en fazla artan ve azalan ürünleri, fiyatları ve değişim oranlarıyla birlikte açıkladı.

Verilere göre, İTO'nun İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi'nde yer alan 242 ürünün 119'unun perakende fiyatı artarken, 14 ürünün fiyatı düştü. 109 ürünün fiyatı ise değişmedi.

En fazla fiyat artışı yüzde 93,82 ile kabakta yaşandı

Aralık ayında gıda harcamaları grubu yaş kuru sebze ve meyveler alt grubunda yer alan kabak yüzde 93,82 ile fiyatı en fazla artış gösteren ürün oldu.

Fiyatında artış yaşanan diğer ürünlerin bazıları; gıda harcamaları yaş kuru sebze ve meyveler alt grubundan yüzde 67,32 ile salatalık, yüzde 37,58 ile taze fasulye, yüzde 36,04 ile yaş üzüm, yüzde 34,85 ile sivri biber ve sağlık harcamaları grubundan yüzde 27,09 ile ilaçlar oldu.

Portakalın fiyatı yüzde 12,59 düştü

2023 Aralık ayında gıda harcamaları yaş kuru sebze ve meyveler alt grubunda yer alan portakal fiyatı yüzde 12,59 gerileme göstererek fiyatı en fazla azalan ürün oldu.

Fiyatı gerileyen ürünler ise ev eşyası harcamaları grubundan yüzde 7,14 ile porselen mutfak eşyası, gıda harcamalarından yüzde 6,46 ile balık, yüzde 5,22 ile muz ve konut harcamaları grubundan yüzde 1,89 ile gazyağı oldu.

Son dakika: Memur ve emeklinin maaş zam oranı belli oldu

Son dakika haberi... Türkiye'nin 2023 yılı enflasyonu belli oldu. TÜİK verilerine göre enflasyon Aralık 2023'te aylık yüzde 2,93 artarken, yıllık bazda yüzde 64,77 oldu. 6 aylık enflasyon verisinin belli olmasının ardından memur ve emeklinin maaş zam oranı da netleşti.

Hüseyin GÖKÇE

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2023 yılı Aralık ayı enflasyonunu açıklamasıyla birlikte, işçi emeklileri yanı sıra memur ve memur emekli maaşlarına uygulanacak artış oranları belli oldu.

Buna göre işçi ve BAĞ-KUR emeklilerinin maaşı yılın ikinci yarısında gerçekleşen yüzde 37.5 olan Yİ-ÜFE kadar artırılabacak.

Memur ve memur emeklilerinin maaşı ise biraz daha farklı hesaplanıyor. Bunlar geçen yılın ikinci yarısı için aldıkları yüzde 6'nın enflasyondan düşülmesiyle bulunan orana, 2024'ün ilk yarısı için toplu sözleşme kaynaklı olarak verilen yüzde 15'in eklenmesi sonucu bulunan oran kadar zam alacaklar.

Yani memur ve memur emeklilerinin maaşı yüzde 46.5 artacak.

Şu döviz kuru tahmini meselesi...

Alaattin AKTAŞ

03 Ocak 2024 Çarşamba

Ben ısrarla, üstüne basa basa Türkiye'de zaman vererek kur tahmini yapılamayacağını söylüyor ve yazıyorum; ama iki gün önceki yazımda OVP varsayımlarına dayanarak dile getirdiğim 2024 sonuna ilişkin dolar kuru, sanki benim tahminimmiş gibi kullanılıyor, bana mal ediliyor. Biraz daha dikkat ve özen!

Bu köşede 1 Ocak'ta yer alan yazımda Türkiye'de döviz kuru tahmini yapmanın zorluğunu, hatta sağlıklı tahmin yapmanın hiç mümkün olamayacağını vurguladım. Bu durumun nedenlerini de sıraladım. En temel neden, Türk parasının değerinin ekonominin gereklerine göre değil, siyasi tercihlerin sonucuna bağlı olarak oluşmasıydı.

Aynı yazıda 2024-2026 orta vadeli programında 2024 yılı ortalaması olarak varsayılan 36.78'lik dolar kurunun yüzde 55 düzeyinde öngörülen yıllık ortalama enflasyona, yani deflatöre göre makul olduğunu da belirttim.

Yazımın son bölümünde de bu yılki enflasyonun yüzde 36 olarak tahmin edildiğine, bu oranın geçen yıl sonundaki kura uygulanması durumunda da 2024 sonundaki dolar kurunun 40 lira dolayında oluşacağına vurgu yaptım.

Ancak yazımın özü, Türkiye'de dolar tahmini yapılamayacağıydı.

40 lira ne kadar önemliymiş!

Yazımdan çok sayıda gazete ve haber sitesi alıntı yaptı. Ne yazık ki birkaçı hariç çoğu gazete ve haber sitesi yazımda aslında ne anlatmak istediğimi anlamamış ya da öylesine kopuk kopuk alıntılar yapılmış ki, yazı bütünlüğünü tümünden kaybetmiş, anlam kaybolmuş.

Yani yazımın özü anlaşılamamış...

Belki daha kötüsü anlayanlar da çarpıtmayı tercih etmiş...

2024 sonu için 40 lira zaten normal koşullarda olması gereken bir düzey. Eline hesap makinesi alan ve dört işlemi bilen herkesin kolaylıkla hesaplayabileceği bir sayı bu.

2023 sonundaki yaklaşık 30 liralık dolar kurunu, 2024'ün yüzde 36 olarak tahmin edilen enflasyonu kadar büyütün, işte sonuç; 40 lira!

Üstelik ben o yazının küçük bir bölümünü bir bilgi notu olarak bu 40 liraya ayırmışım.

Asıl söylediğim ekonomiye nasıl müdahil olunduğu, işlerin rasyonel yürümesinin nasıl önüne geçildiği, bunun yarattığı olumsuzluklar...

Bunlar hiç görülmemiş ya da görülse bile cazip bulunmamış ve 40 liranın üstüne atlanmış!

Ben **“Türkiye’de döviz kuru tahmini yapılamaz”** diye yazıyorum.

Özü bu olan yazıdan cımbızla bir sayı çeken meslektaşlarım ise beni kur tahmini yapan biri konumuna düşürüyor. Ben üstüne basa aksini söylediğim, tahmin yapanların genellikle yanlış olduğunu söylediğim halde.

Neyse ki alıntılarda 40 lira varsayımının benim tahminim olmadığını vurguladığım bölüme genellikle yer verilmiş de biraz olsun kurtardım!

Yoksa yazımın bir bölümünde **“Döviz tahmini yapılamaz”** görüşünü dile getirecek, bir bölümünde döviz tahmini yapmış olacaktım.

Tahmin yapan yanılır

Bir kez daha altını çizerek belirtmekte yarar var.

Türkiye’de hem sayı, hem tarih verilerek döviz kuru tahmini yapılamaz.

Tek başına kur tahmini yapmak mümkün tabii ki. Bu konuda ben de iddialıyım. Herkesle doların 50 lira olacağına da iddiaya girerim, 55 lira, 60 lira olacağına da. Ama tarih vermeden!

Ben tarih veremem, vermiyorum zaten.

2024 sonu için yazdığım 40 lira tahmininin de bana ait olmadığını, yıllık enflasyon kadar kur artışı durumunda bu düzeye ulaşılacağını belirtiyorum.

Bir hatırlatmada bulunuyorum yalnızca. Yaptığım, hükümetin resmi hedefleriyle uyumlu olacak kur düzeyini hatırlatmaktan ibaret.

Aynı mantıktan yola çıkarak doların 2025 ve 2026 sonu için ne olabileceğinin varsayıldığını da yazabilirim; ama yazmamayı tercih ediyorum.

03.01.2024

Daha tuhafı da řu; ben doların 2024 sonunda hangi düzeye çıkabileceğini ilk kez yazıyor değilim ki. 2024-2026 dönemi orta vadeli programının açıklandığı günün ertesinde 7 Eylül 2023'te bu köşede doların bu öngörölere göre 2024 sonunda 40 lira olarak beklenebileceğini yazdım.

Dediğim gibi 1 Ocak'ta yazdığım, 2023 sonu verilerinin kesinleşmesinden sonra bir hatırlatmaydı.

Umarım bundan sonra yazılarımdan alıntı yapan meslektaşlarım ne yazdığımı daha iyi özümser ve böylesi hatalara düşmez...

Aralık ayında yeni siparişler on sektörün 9'unda düşerken, sadece gıdada arttı.

Yeni siparişlerde en sert yavaşlama kimyasal ürünler, plastik ve kauçukta.

En belirgin üretim kaybı metalik olmayan mineral ürünlerde.

İstihdamda en güçlü artış kara ve deniz taşıtları sektöründe görüldü.

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker: Türk imalatçıları için yıl genel olarak durgun bir seyirle sona erdi.

2023, imalat sanayiinde 'durgun yıl' oldu

Naki BAKIR

03 Ocak 2024 Çarşamba

Yurt içi ve dışı zorlu piyasa koşullarının varlığını koruduğu aralık ayında, imalat sanayiinde altı aydır yaşanan daralma yavaşlamakla birlikte devam etti. Türk imalat sanayii 2023'ü genel olarak durgun bir yıl olarak tamamladı. İstanbul Sanayi Odası (İSO), Türkiye Sektörel PMI Anketi'nin Aralık 2023 sonuçlarını açıkladı.

Anketin sonuçlarına göre, kasımda 47,2 olan manşet PMI, Aralık 2023'te 0,2 puanlık bir artışla 47,4'ye yükselse de üst üste altıncı ay eşik değeri olan 50'nin altında kaldı.

S&P Global tarafından, Türkiye imalat sektöründe faaliyet gösteren yaklaşık 800 şirketten oluşan panelden elde edilen anket verileri kullanılarak oluşturulan İSO Türkiye Sektörel PMI Anketi ile belirlenen ve 10 imalat sektörü için hazırlanan ve üretim, talep, kapasite, fiyatlar ve satın alımları

kapsayan endeksler, ilgili sektörlerin ekonomik performansına ilişkin öncü göstere niteliğini taşıyor. İmalat sanayi satın alma yöneticileri endeksinde (PMI), eşik değeri olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm değerler sektörde iyileşmeye; altındaki değerler ise kötüleşmeye işaret ediyor.

Aralıkta siparişler 10 sektörden 9'unda azaldı

Türkiye Sektörel PMI raporuna göre, 2023'ün son ayında yeni siparişler on sektörden dokuzunda yavaşlarken yalnızca gıda ürünlerinde arttı. Gıdada siparişlerin üst üste iki aydır arttığı görüldü. Siparişlerde en keskin yavaşlama kimyasal, plastik ve kauçuk ürünlerinde görüldü.

Toplam yeni siparişlere göre daha olumlu bir tablonun ortaya çıktığı yeni ihracat siparişleri, kara ve deniz taşıtları başta olmak üzere dört sektörde artış kaydetti. Çoğu sektörde gerileme eğilimi üretimde de kendini gösterdi. En belirgin üretim kaybı ise metalik olmayan mineral ürünlerde görülürken, bu düşüş kasım ayındaki artışı izledi. Buna karşılık istihdam tarafında daha olumlu bir tablo ortaya çıktı. İzlenen on sektörün yarısından fazlası çalışan sayısını artırdı.

İstihdamda en keskin artış kara ve deniz taşıtları sektöründe gerçekleşti. En sert düşüş ise iş yükünün keskin bir şekilde azalmaya devam ettiği giyim ve deri ürünlerinde kaydedildi. Diğer yandan, maliyet enflasyonu genel olarak yüksek seyretti. Girdi maliyetleri sektörlerin büyük çoğunluğunda hızlı bir şekilde artmaya devam ederken, bunun tek istisnası, enflasyonun belirgin bir şekilde gerileyerek yedi ayın en düşük seviyesine indiği kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri oldu. Anket kapsamında izlenen on sektör içerisinde girdi fiyatlarındaki en hızlı artış kara ve deniz taşıtlarında gerçekleşti.

Satış fiyatlarının artış hızında makine ve metal ürünleri sektörü başı çekerken, en yavaş artış ise firmaların talebi canlandırmak için fiyat artışlarını sınırlamaya çalıştığı tekstil ürünleri sektöründe izlendi. Satın alma faaliyetleri aralık ayında hemen hemen tüm sektörlerde zayıflarken bunun tek istisnası girdi alımlarını hafif artıran gıda ürünleri sektörü oldu. Girdi stokları ise yine gıda üreticileri ile makine ve metal ürünler olmak üzere sadece iki sektörde artış kaydetti.

Elektronikte görece toparlanma

Elektrikli ve elektronik ürünler sektörünün genel performansı üç aylık zayıflamanın ardından aralıkta yatay seyretti. Toplam yeni siparişlerin hemen hemen değişmemesine rağmen yurt dışından alınan yeni siparişlerde güçlü bir artış kaydedildi. Üretimdeki düşüş son dört ayın en ılımlı düzeyinde gerçekleşirken istihdam ise artmaya devam etti. Girdi maliyetleri enflasyonu dört ayın en yüksek düzeyine ulaşırken, aynı durum nihai ürün fiyatları için de söz konusu oldu. Tedarikçilerin teslimat süreleri üst üste 13'üncü ay artış kaydetti

Taşıtta sipariş düşüşü

Kara ve deniz taşıtları sektörünün toplam yeni siparişlerinde Kasım ayında yaşanan güçlü artışı yılın son ayında yeniden bir yavaşlama izledi. Bu yavaşlama, yeni ihracat siparişlerindeki belirgin artışa rağmen gerçekleşti. Toplam yeni siparişlerdeki eğilime paralel bir şekilde, üretim de bir önceki ay genişlemesinin ardından Aralık'ta yeniden

azaldı. İstihdam artış hızı, Kasım ayına göre yavaşlamasına rağmen güçlü düzeyde ve takip edilen on sektör içerisindeki en yüksek oranda gerçekleşti.

Gıda endeks özeti*						
	Temmuz 2023	Ağustos 2023	Eylül 2023	Ekim 2023	Kasım 2023	Aralık 2023
PMI	51,9	51,3	51,6	50,1	50,5	50,8
Üretim	48,7	52,4	52,4	51,5	51,0	50,8
Yeni Siparişler	52,9	51,2	51,1	48,4	53,1	52,1
Yeni İhracat Siparişleri	54,3	52,2	51,3	48,9	57,3	53,3
Birikmiş İşler	52,8	50,4	49,8	49,4	51,1	49,8
İstihdam	56,1	49,7	51,8	48,2	46,4	49,0
Nihai Ürün Stoku	46,6	52,9	51,6	52,2	51,5	50,1
Girdi Fiyatları	86,5	81,8	71,3	61,4	69,7	69,2
Ürün Fiyatları	75,6	70,7	67,1	62,0	61,8	59,5
Mal Alım Miktarı	52,5	50,0	52,2	49,8	53,2	50,8
Tedarikçi Teslim Süresi	46,7	47,5	48,6	48,1	50,7	49,4
Girdi Stoku	46,4	50,3	51,1	52,1	51,4	51,0

*(ma, 50 = önceki aya göre değişim yok)

Makinede siparişler azaldı

Makine ve metal ürünleri firmalarında yeni siparişler kasım ayındaki artışın ardından aralıkta yavaşladı. Satış fiyatları enflasyonu keskin bir hızda devam etti ve fiyatlardaki artış anket kapsamında izlenen on sektör içerisindeki en yüksek oranda kaydedildi. Girdi maliyetleri de yılın sonunda güçlü bir artış gösterdi. Toplam yeni siparişlerin yavaşlamasıyla birlikte firmalar üretim ve girdi alımlarını da azalttı. İstihdamın üst üste üçüncü ay artması ise anketin görece olumlu gelişmesi olarak kayda geçti

Gıdada üretim üst üste 5 aydır arttı

Gıda ürünleri, izlenen on sektör içinde üretimin aralık ayında artış gösterdiği tek sektör oldu. Üretim aralıkta ılımlı düzeyde de olsa art arda beş ay artış kaydetti. Üretimdeki genişleme, ihracat da dahil olmak üzere yeni siparişlerde devam eden iyileşmeden kaynaklandı. Sektörün istihdamındaki düşüş, son üç ayın en ılımlı hızında gerçekleşerek durma noktasına yaklaştı. Firmalar satın alma faaliyetlerini genişletmenin yanı sıra girdi ve nihai ürün stoklarını da artırdı. Enflasyonist baskılar ise hafif bir düşüş gösterdi.

Tekstilde düşüş hız kesti

Tekstil üretimi aralık ayında art arda altıncı ay geriledi, ancak bu gerileme söz konusu dönemin en düşük oranında gerçekleşti. Yeni siparişler ve istihdamdaki yavaşlama da kasım ayına göre hız kesti. İmalatçılar nihai ürün fiyatlarını üst üste ikinci ay artırdı, ancak söz konusu artış ılımlı düzeyde kalarak takip edilen on sektör

içerisindeki en düşük oranda ölçüldü. Nihai ürün fiyatlarındaki yükselişin hız kesmesi, girdi maliyetlerindeki keskin ve hızlanan artışa rağmen gerçekleşti. Tedarikçilerin teslimat süreleri ise üst üste ikinci ay kısaldı.

Giyim ve deride istihdam daraldı

Aralık ayı verileri, giyim ve deri ürünleri sektöründe üretim ve yeni siparişlerin kasım ayındaki kadar olmasa da sert şekilde yavaşlamaya devam ettiğini gösterdi. İş yükünün hafiflemesi firmaların istihdam hacmini azaltmasına yol açarken, söz konusu azalış anket kapsamında takip edilen sektörler içerisindeki en belirgin düzeyde gerçekleşti. Girdi maliyetleri keskin bir şekilde artmaya devam etti, ancak enflasyon kasım ayındaki bir yıllık dip düzeyinde sabit kaldı. Öte yandan, satış fiyatlarındaki artış ağustos ayından bu yana en yüksek hızda ölçüldü.

Siparişlerin bıçak gibi kesildiği sektör

Kimya, plastik ve kauçuk sektöründe yeni siparişler aralık ayında keskin bir düşüş gösterdi. Söz konusu düşüş daha da ivmelenerek son 15 ayın en belirgin düzeyine ulaştı ve izlenen sektörler içindeki en yüksek oranda gerçekleşti. Üretim, yeni ihracat siparişleri ve satın alma faaliyetlerinde de yavaşlama kasım ayına göre belirginleşti. Buna rağmen sektörün istihdam hacmi üst üste üçüncü ay artış kaydetti. Hem girdi maliyetleri hem de nihai ürünlerde fiyat artışları keskin bir şekilde yavaşlayarak son yedi ayın en düşük düzeylerine geriledi.

Türkiye Sektörel PMI Anketi *	
Gıda ürünleri	50,8
Kara ve Deniz Taşıtları	50,3
Elektrikli ve Elektronik Ürünler	50,0
Ana Metal Sanayi	48,6
Makine ve Metal Ürünler	47,9
Tekstil Ürünleri	47,2
Ağaç ve Kâğıt Ürünleri	46,3
Giyim ve Deri Ürünleri	45,8
Kimyasal, Plastik ve Kauçuk Ürünleri	45,7
Metalik Olmayan Mineral Ürünler	44,1
*ma, >50 = önceki aya göre iyileşme, Aralık 2023.	

Harker: Yıl durgun bir seyirle sona erdi

Aralık 2023 Aralık anketi sonuçları hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi: "Aralık ayında hemen hemen tüm sektörlerde üretim ve yeni siparişler yavaşladı. Böylece Türk imalatçıları için yıl genel olarak durgun bir seyirle sona erdi. Üretim, yeni siparişler, ihracat, satın alma faaliyetleri ve stokların tümünün artış gösterdiği gıda ürünleri, gerçek anlamda bir büyümenin kaydedildiği tek sektör oldu. Diğer sektörlerde yer alan firmalar ise faaliyet koşullarının iyileşmesi sayesinde 2024'te imalat sanayiinin genel olarak yeniden genişlemeye geçmesinden fayda sağlayabilmeyi ümit edecekler."

Ağaç ve kâğıtta istihdam artışa geçti

Ağaç ve kâğıt ürünleri sektöründe istihdam iki aylık daralmanın ardından 2023'ün son ayında yeniden artışa geçti. İstihdamdaki bu olumlu gelişme, üretim ve yeni siparişlerde devam eden yavaşlamaya rağmen gerçekleşti. Satın alma faaliyetlerinde de azalma kaydedildi. Sektörün girdi maliyetleri enflasyonu aralıkta üst üste ikinci ay hızlanırken, nihai ürün fiyatlarındaki artış da ivme kazandı.

Metalik olmayan mineralde sert üretim düşüşü

Kasımda büyümeye geçen metalik olmayan mineral ürünler üretimi aralık ayında geriledi. Söz konusu gerileme son 14 ayın en belirgin düzeyinde ve takip edilen on sektör içerisindeki en yüksek oranda gerçekleşti. Yeni siparişler de belirgin bir şekilde azalırken birikmiş işler ve satın alma faaliyetleri de daralma bölgesine geçti. İstihdam 2023 yılının sonunda art arda sekizinci ay azalırken, düşüş kasım ayına göre daha yüksek hızda ölçüldü.

Ana metalde rekor girdi enflasyonu

Ana metal sektöründe girdi maliyetleri enflasyonu aralık ayında belirgin bir şekilde hızlanarak son dört ayın en yüksek düzeyine ulaştı. Benzer şekilde nihai ürün fiyatları da önceki anket dönemine göre çok daha hızlı bir artış sergiledi. Üretim ve yeni siparişler yavaşlamaya devam ederken düşüşler oran olarak sırasıyla yedi ve üç ayın en düşük seviyesinde gerçekleşti. İstihdam ise son beş ayda ilk kez arttı ve bu artış Aralık 2022'den bu yana en yüksek oranda kaydedildi.

2024 tarım ve gıda trendleri

Mine ATAMAN

03 Ocak 2024 Çarşamba

Yılın ilk günlerinin klasik yazısı 2024 tarım ve gıda trendleri. Lafımız zihni açık, ruhu hoppa olanlara. 2050 yılında artan nüfusu beslemek için gıda üretimini yüzde 68 artırmamız gerekiyor. Bir tarafta fazladan milyonlarca hektar arazi, su, gübre, enerji ihtiyacı ya da verimi artıracak teknolojilerle daha az kayakla daha çok üretme olasılığı.

2024'de bunları çok konuşacağız

Yeşil yakalılar geleceği dizayn etmeye başladı bile. Tarım diplomasisi iş başında biyopolitik vızır vızır, küresel ticaret yolları kuzeye kaydı güçleniyor. Küresel ticaret vadeli işlemleri iklim gettolarına refah vadeliyor. İklim göçleri yolda, karbon kafalı çocuklar ülkelerin geleceğini yok ediyor.

Onarım hukuku evladiyelik ürün zamanlarının başladığını fısıldıyor. Seyrüsefer güvenliği, tarımda siber saldırılar, sentetik biyoloji, biyoteknoloji füzyon enerjiyle geleceği yaratacak. Yaşamı onaran tarım sırtında bilimle su güvenliğini yönetiyor, yapay zekâ yanı başında. Mega analizin en megası, blockchain, verinin her türlü, sensörün envayi çeşidi. Sınır dışı tarımsal yatırımlar.

Çok yıllık bitkiler, kendi kendine yetebilen susuz, topraksız tarım. 3D baskılı etler, geri dönüşümün her hali. Büyük veri entegrasyonu, yenilebilir şehirler, çiftçi binalar, miselyum internet ağı. Koku madenciliği. Entomoloji, genetik mühendisliği ile istilacı hayvan ve bitkilerle mücadele. Tüm bunlar hem işimiz hem aşımız olacak. Romantiklere kötü haber GDO tarım ve gıdanın birçok alanında kullanılacak. Reddetmektense yerli ve milli teknolojiler geliştirmekte fayda var.

Finansın ahlaklısı

Küresel İslami finans piyasası 4 trilyon dolar, 2026'da 5,9 trilyon dolar olması öngörülüyor. Birleşik Krallık İslami Finans Konseyi ile birlikte başlatılan "Tayyib" projesi, İslami finansın küresel finansı pozitif değişime yönlendirmeye yardımcı olacak ahlaklı zorunluluğa dikkat çekiyor. Tayyib, iklim değişikliği finansmanı araçları

geliştiriyor; helal ve makaside uygun sürdürülebilirlik ürünleri. COP28’de lansman yaptı.

Kuzey kutbu kaynakları

ABD enerjinin geleceği için Arktika kıta sahanlığını; genişletti. Bölgede lityum, tellür gibi onlarca katı mineral ve 16 nadir toprak elementi bulunuyor.” Değişen ticaret yollarının kuzeye kaymasıyla Rusya Asya’ya buradan mal taşımak istiyor, Süveyş kanalına göre teslimat süresi yüzde 40 kısa. Kalın buzı kırmak için Çin ve Japonya nükleer enerjiyle çalışan buz kırma gemileri yapıyor. Kuzey kutbu kaynaklarını kontrol mücadelesi yeni savaşların sinyalini veriyor.

İnsan yedekleme sığınakları

Mark Zuckerberg, Elon Musk, Jeff Bezos gibi milyarderler yaklaşan felaketler veya ABD’de olası bir iç savaş için kıyamet sığınakları inşa ediyor. Açlıktan, saldırganlardan koruyacak, ahır zaman insan saklama kapları - konutları ile insan türü yedeklenebilir mi? Jeff Bezos’a göre; insan sayısının artması binlerce Mozart - Einstein demek. Onlarla üst düzey bir medeniyet yaratabilir.” Hadi çoğalalım.

Yıkıcı yeniliğe açık olmak

“Bağımsız düşünme modern çağın en nadir süper gücüdür, başkalarının size inanmanızı söylediği temel varsayımlar tarafından kısıtlanamazsınız. Okulu bıraktım, kaligrafi dersi aldım, bilimin kavramayacağı kadar güzeldi. Muhteşem tipografiye sahip ilk bilgisayar Mac’ti; sanatsal, incelikli, zarif. Entelektüel merak, el feneri olmadan düştüğümüz hayat boşluğunda rehberiniz olacak.

İlham verici merakla öğrenmeye devam ederseniz bu gizemli güç sizi çoğaltır. Kurulduğum şirketten kovuldum, başa döndüm hevesime kucak açan coşkulu halime. Ve korkmamak; daha iyileri için daldaki çürük elmalardan vazgeçmek. Son cümle; “Aç kalmak aptalca kalmak.” Steve Jobs’un Stanford Üniversitesi mezuniyet konuşmasının özeti.

Açlıktan, bilinmezlikten ödümüz kopuyor, konfor alanlarımızın harcı önyargılarımızla, yıkıcı yenilikleri reddediyoruz. Teknolojiden anladığımız telefon, bilgisayar, lüks arabalar. Düşünsel anlamda durma noktasına geldik, sahip olduklarımızı kaybetmemek adına türümüzü kaybetmek üzereyiz. Velhasıl en yıkıcı yeniliklere kucağımızı, zihnimizi açalım yoksa sonuç; “olmak ya da olmamak.”

Abdulkadir Selvi

Casuslar savaşında Mossad nasıl enselendi

İSRAİL'in iç istihbaratı Şin Bet'in Başkanı Ronen Bar, Katar, Lübnan ve Türkiye'deki Hamas liderlerine yönelik suikast yapılacağını açıklamıştı.

İsrail Başbakanı Netanyahu da Hamas liderlerinin tespit edildiği yerde ortadan kaldırılması için Mossad'a talimat verdiğini ilan etmişti.

Wall Street Journal gazetesi ise, Mossad'ın Katar, Lübnan ve Türkiye'de bulunan Hamas liderlerine yönelik suikast yapmakla görevlendirildiğini yazmıştı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Her şeyden önce bu haberi yapanlar demek ki Türkiye'yi tanımıyorlar. Böyle bir yanlışla tevessül etmeleri halinde şunu bilmeleri gerekir ki bunun bedelini, bunun faturasını çok ama çok ağır öderler" diye uyarmıştı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dediği gibi oldu.

MOSSAD MORTLAND OLDU

MİT ve Emniyet'in ortak operasyonuyla Mossad adına çalışan bir köstebek çetesi kısıvrak yakalandı. Böylece Mossad bir kez daha mortland oldu. Emniyet İstihbarat ve MİT'in "Köstebek" operasyonu sonucunda Mossad'a bağlı olarak çalışan bir hücre çökertildi. 8 ilde çoğunluğu yabancı olmak üzere 34 kişi kısıvrak yakalandı. Ama Mossad'la bağlantılı 46 kişi tespit edildi. Bu da operasyonun devam edeceğini gösteriyor.

Bu bir istihbarat savaşı. MİT'in karşı casusluk biriminin aylarca süren çalışması, yurtiçinde ve yurtdışında yaptığı takibatlar sonucunda Mossad ajanları yakalandı.

CASUS FİLMLERİNE TAŞ ÇIKARTIR

Bu operasyonun ilginç bir hikâyesi var; çünkü Mossad bu ajanları devşirirken çok ilginç yöntemler kullanmış.

Sosyal medya fenomenlerinin kullandığı kara para aklama yöntemlerinden dahi yararlanmışlar. Aklıma hemen Dilan Polat geldi. Güzel casus Dilan Polat. Nasıl ilgi görürdü. Casus filmlerine taş çıkartacak bir hikâye ile karşı karşıyayız.

MOSSAD'IN KULLANDIĞI YÖNTEMLER

Mossad sosyal medyayı aktif bir şekilde kullanmış. Sosyal medya sitelerine iş ilanları vererek, ilgilenen kişilerle temas kurmuş. Bu kişilere ilk başta küçük işler vermişler. Türkiye'deki Filistinlilerin takibi, ev ve işyerlerinin konumu, onların fotoğraflanması, videosunun çekilmesi gibi... Takip edilen araçlara GPS cihazının yerleştirilmesi, hatta soygun, tehdit, şantaj ve kundaklama gibi yöntemleri de kullanmışlar. Mossad casuslarla irtibatını, onlara verilen talimatları, alınan işleri Telegram ve WhatsApp uygulamaları üzerinden gerçekleştirmiş. Yazılı talimatlar vermiş. Bu talimatlar arasında Filistinli bir ailenin kaçırılması da var.

BEŞİNCİ KOL FAALİYETLERİ

Şehitlerimiz geliyor, bakıyorsunuz o gece sosyal medyada kirli bir kampanya yürütülüyor, Fenerbahçe ve Galatasaray Suudi Arabistan'da maç yapacak, bir bakıyorsunuz ki sosyal medya operasyon merkezine dönüşmüş. Bunlar çok masum şeyler değil. Yabancı istihbarat servislerinin Türkiye'ye karşı yürüttüğü operasyonlar. Buna beşinci kol faaliyeti deniliyor. Mossad, bu işe de el atmış. Web sitesi kurulmuş, internet gazetesi hazırlanmış, dezenformasyon çalışması yapmak üzere eleman temin edilip, kaynak ayrılmış. Şimdi bu telefonlar ve bilgisayarlar savcılığın elinde. Bakalım ne tür talimatlar verildi, hangi operasyonları yapmaları istendi?

JAMES BOND ÇANTALARI

Mossad, elemanlarına parayı elden ödemiş. Türkiye'de canlı kuryeler aracılığıyla yapmış bu işi. Kripto para ve havale sistemleri kullanılarak paranın izi kaybedilmeye çalışılmış. Ama belli ki kaybedememiş.

Casuslara ödemeler Avrupa'da yapılmış. Nakit ödemeyi tercih etmişler. Bu paraların yüksek olması durumunda gümrüklerde sorun yaşanmaması için paralar özel bölmeleri olan özel tasarımlı çantaların içinde verilmiş. Bu çantalar sayesinde ajanlar, gümrüklerde x-ray cihazlarından ve köpekli aramalardan geçerken sorun yaşamamış. James Bond filmlerindeki çanta değişimi sahneleri demek ki gerçekmiş.

MOSSAD'IN GÜVENLİ EVLERİ

Köstebek operasyonuyla çökertilen Mossad ajanlarına İran ve Irak'tan Türkiye'ye kaçak insan geçirilmesi, bilgisayar korsanı bulunması, güvenli ev temin edilmesi, eylemlerde kullanılmak üzere ambulans şirketinin ayarlanması görevi verilmiş. Ambulansı kaçırma operasyonu için mi kullanacaklar, yoksa suikastler mi yapacaklar orası belli değil.

7 MOSSAD AJANI YAKALANMIŞTI

MOSSAD her defasında yüksekten uçuyor ama yine her defasında MİT tarafından enseleniyor.

2021 yılında Filistinli aktivistlere yönelik suikast hazırlığı içinde olan 7 Mossad ajanı yakalanmıştı. Bu şahıslardan alınan bilgiler doğrultusunda Mossad'ın güvenli evleri tespit edilip operasyon yapılmıştı. İsimlerini değiştirip Türk ve Müslüman görünümüne bürünen Mossad ajanları yine de yakalanmaktan kurtarılamamışlardı. Şimdi cezaevinde hesap veriyorlar.

İSRAİLLİ TURİST KAFİLESİ KURTARILDI

MİT ve Emniyet sadece Mossad ajanlarına karşı operasyon yapmadı. 2022 yılında bir grup İsrailli turiste yönelik İran istihbaratının suikast girişimi de önlenmişti. Öyle ki otelden çıkacak turist kafilesine yönelik eylem hazırlığı içinde olan İran ajanları kısıkvrak yakalanmıştı.

'DEMİR KUBBE'Yİ HACK'LEYEN FİLİSTİNLİ

FİLİSTİNLİ bilgisayar yazılımcısı Omar Albelbaisy, İsrail'in en çok övüldüğü güvenlik sistemi olan 'Demir Kubbe'yi hack'lemeyi başarmıştı.

Mossad'ın Filistinli Omar'ı ortadan kaldırmak için yaptıkları casus filmlerine taş çıkartacak cinsten işler.💎

Türkiye'de bulunduğu süre zarfında Omar'a suikast düzenlemeye çalışıyorlar, başarılı olamıyorlar. Sonra başka ülkeler adına iş ilanları verip, yurtdışına çekmeye çalışıyorlar ama MİT'in takibi sonucunda bu operasyondan da sonuç alamıyorlar. Filistinli Omar'ın Malezya'ya gitmesi üzerine harekete geçiyorlar. Kuala Lumpur'da Omar'ı kaçırmayı başarıyorlar. Ama unuttukları bir şey var; MİT, Filistinli Omar'ın üzerine bir takip cihazı yerleştirmiş. Omar'ın kaçırıldığı anlaşılnca Malezya istihbaratı ile işbirliği yapılıyor ve ülke dışına çıkarılmadan Filistinli yazılımcı kurtarılıyor.

Mossad'ın eli bir kez daha boşa çıkıyor.

MEHMET EYMÜR

Ünlü MİT'çi Mehmet Eymür, "Analiz" isimli kitabında CIA, İngiliz ve Fransız istihbaratı tarafından MİT elemanlarına para verilerek operasyon yaptırıldığını anlatır. Ama artık karşımızda dünyanın sayılı istihbarat servislerinden olan ve Mossad başta olmak üzere yabancı istihbarat servislerine Türkiye topraklarında operasyon yapma imkânı tanımayan bir MİT var.

Mossad bunu hâlâ anlamadın mı? Her defasında enseleniyorsun.

Esfender KORKMAZ

Ekonomide güven yoksa istikrar gelmez

- **Üretici ve tüketici güven eksikliği ekonomik istikrarı bozan nedenler arasındadır.**
- **MB 20 yıldır enflasyon hedeflemesi uyguluyor ve fakat bugüne kadar başarısız oldu.**

İktisat politikalarının başarılı olması için, üreticinin ve tüketicinin bu politikalara ve bu politikayı uygulayacak ekonomi yönetimine güven duyması gerekir. Tüm anket sonuçları, üreticinin ve tüketicinin hükümete güven duymadığını gösteriyor. Sermaye güven duymaz ise, yatırım yapmaz, tasarruflar yurt dışına çıkar, tüketim eğilimi düşmez.

Dikkat edersek, Bugünkü siyasi partinin iktidar olduğu 2002 Kasım ayından bugüne kadar ekonomi yönetiminde sık sık kadro değişti. Ekonomi yönetimi içinde yer alan Merkez Bankasında, 2018 yılından beri 5 başkan değişti.

2018 Ekim ayında TÜFE yüzde 25'e çıktı. MB faizi artırdı ve enflasyonu 10 ay sonra yüzde 9'a düşürdü. Ama Sayın Cumhurbaşkanı ne düşündüyse bu kadroyu da değiştirdi. MB bağımsızlığını kaldırdı.

Dikta rejimlerini bir yana koyarsak, Dünya'da güven sorununun ekonomik istikrarı bu kadar bozduğu başka bir ülke yoktur. Türkiye bu alanda iktisat literatüründe çarpıcı bir örnek olmuştur.

İMF ile stand-by düzenlemesinin sona erdiği 2008 yılına kadar güven sorunu bu kadar artmamıştı. Sonrasında güven sorununu tırmandıran sorunlar, önce başbakanlığı sonra Cumhurbaşkanlığı sırasında Sayın Erdoğan'ın ekonomi yönetimine aşırı müdahalesi, MB'nın enflasyon hedeflemesinde başarısızlık, ihale yasalarının yüzlerce defa değişmesi, tartışmalı kamu- özel işbirliği yatırımları, fETÖ terörü ve arkasından mülkiyet güvencesi sorunu gibi sorunlardır.

Öte yandan hükümet dışında MB'na olan güven de dip yaptı. Başta gelen nedeni MB'nın 20 senedir takip ettiği enflasyon hedeflemesinde, dünyada en başarısız tek örnek olmasıdır.

Merkez Bankası, İMF ile yaptığı düzenlemeler gereği, 2002 yılından 2005 yılına kadar örtük enflasyon hedeflemesi uyguladı ve 2006 sonrasında açık enflasyon hedeflemesine geçti.

MB 2006 yılında “**Enflasyon Hedeflemesi**”ne geçerken, enflasyonla mücadele için kısa vadeli faiz oranlarını ve ek çıpa olarak da para tabanını kullanacağını açıkladı.

Enflasyon hedeflemesi, para politikası çerçevesinde belirlenen araçların, Merkez Bankası tarafından ilan edilen enflasyon hedefini gerçekleştirmek için kullanıldığı bir stratejidir.

Enflasyon hedeflemesi, ilk defa 1989 yılında, Yeni Zelanda'da uygulandı... 1991'de Şili, daha sonra Brezilya, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Meksika ve İsrail gibi gelişmekte olan ülkelerde uygulandı. Kanada, İsveç ve Avustralya'da uygulandı. Bugün bu ülkelerin tamamı enflasyon sorununu çözdü.

Enflasyon hedeflemesi, Merkez Bankası'nın piyasaya ve kamuoyuna verdiği bir taahhüttür. MB'nın baştan beri enflasyon hedefi olan yüzde 5 hedefini tutturamadı. MB'nin bir taahhüdü olduğu için, hedefte yüzde bin gibi sapmalar, MB'ye ve ekonomi yönetimine olan güveni zedeledi.

Enflasyon hedeflemesinde, dolaylı veya dolaysız Merkez Bankasına müdahale edilmemesi gerekir. Söz gelimi şimdi MB parasal sıkılaştırma diyor; ama aynı MB siyasi iktidarın seçim popülizmini nasıl önleyecek?

Para otoritesinin, büyüme, istihdam ve döviz kuru istikrarı gibi hedefler yerine, yalnızca öngördüğü enflasyon hedefine odaklanması gerekir. Bu şartlarda işsizlik daha çok artar. Bu nedenle işsizliğin çok yüksek olması, enflasyon hedeflemesi için bir sorun teşkil eder. İşsizliğin artmasına siyasi iktidar göz yumar mı?

Ayrıca, enflasyon hedeflemesi için mali disiplinin sağlanmış ve mali piyasaların gelişmiş olması gerekir. MB Hükümetin seçimlerde bütçeden para dağıtmasını ve popülizmi nasıl önleyecek?

Şimdi bir yüzde 5 hedef yanında, ayrıca MB birde enflasyon tahmini yapıyor. Yani kendi hedefinin tutmayacağını açıklıyor. Böyle bir uygulama da İktisat literatüründe yoktur. Böyle bir Merkez Bankasına kim, nasıl ve neden güvensin.